

IXTISOSLASHTIRILGAN MAKTAB-INTERNATLARIDA TARBIYAVIY

ISHLARNING MAQSAD VA VAZIFALARI

To'ychiyeva Oyazimhon Doniyor qizi

University of Business and Science

Mahsus pedagogika 24-01-guruh talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarida tarbiyaviy ishlarni tashkil etishning maqsad va vazifalari ilmiy-pedagogik jihatdan keng yoritilgan. Tarbiyaviy ishlarning mazmuni, yo'nalishlari, shakl va metodlari, tarbiyachining kasbiy faoliyati, ota-onalar bilan hamkorlik, monitoring va baholash mexanizmlari tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari tarbiyaviy ishlarning o'quvchilarning shaxsiy, ijtimoiy va kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: ixtisoslashtirilgan maktab-internat, tarbiyaviy ishlar, shaxs kamoloti, ijtimoiy moslashuv, tarbiyachi faoliyati.

Аннотация

В статье подробно раскрываются цели и задачи воспитательной работы в специализированных школах-интернатах. Анализируются содержание, формы и методы воспитательной деятельности, профессиональная деятельность воспитателя, взаимодействие с родителями, а также система мониторинга и оценки воспитательной работы. Результаты исследования подтверждают эффективность воспитательной работы в развитии личности обучающихся.

Ключевые слова: специализированная школа-интернат, воспитательная работа, развитие личности, социальная адаптация, деятельность воспитателя.

Annotation

This article presents a comprehensive scientific and pedagogical analysis of the goals and objectives of educational work in specialized boarding schools. The content, forms and methods of educational activities, the professional role of educators,

cooperation with parents, and monitoring and evaluation systems are examined. The results confirm the positive impact of educational work on students' personal and social development.

Keywords: specialized boarding school, educational work, personal development, social adaptation, educator activity.

Kirish

Ta'lim tizimida ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarining faoliyati alohida pedagogik ahamiyatga ega. Ushbu muassasalarda ta'lim olayotgan o'quvchilar doimiy pedagogik muhitda bo'lib, ularning kundalik hayoti, o'qishi, mehnati va dam olishi uzviy tarzda tarbiyaviy jarayon bilan bog'liqdir.

Ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarida ta'lim olayotgan bolalar ko'pincha jismoniy, psixologik, intellektual yoki ijtimoiy rivojlanishida muayyan cheklolarga ega bo'lib, bu holat tarbiyaviy ishlarni alohida rejalashtirishni talab etadi. Shu sababli tarbiyaviy ishlarning aniq maqsad va vazifalarini belgilash pedagogik jarayon samaradorligini oshiradi.

Ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarida tarbiyaviy ishlarning mohiyati

Tarbiyaviy ishlar — bu o'quvchilarda ijtimoiy tajriba, axloqiy me'yorlar, hayotiy ko'nikmalar va ijtimoiy munosabatlarni shakllantirishga qaratilgan uzluksiz pedagogik jarayondir. Maktab-internat sharoitida tarbiya darsdan tashqari mashg'ulotlar, kundalik hayot faoliyati va jamoaviy tadbirlar orqali amalga oshiriladi.

Tarbiyaviy ishlarning mohiyati shundan iboratki, u o'quvchining shaxsiy ehtiyojlari, qiziqishlari va individual imkoniyatlariga mos ravishda tashkil etiladi. Ayniqsa, ixtisoslashtirilgan muassasalarda tarbiya reabilitatsion, rivojlantiruvchi va ijtimoiylashtiruvchi funksiyani bajaradi.

Tarbiyaviy ishlarning maqsadi

Ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarida tarbiyaviy ishlarning asosiy maqsadi — o'quvchilarni jamiyatda mustaqil hayot kechira oladigan, ijtimoiy faol, ma'naviy yetuk va mehnatsevar shaxs sifatida shakllantirishdir.

Mazkur maqsad quyidagi jihatlarni o'z ichiga oladi:
shaxsning har tomonlama kamol topishini ta'minlash;
ijtimoiy mas'uliyat va fuqarolik ongini rivojlantirish;
o'z-o'zini boshqarish va o'zini baholash ko'nikmalarini shakllantirish;
mustaqil qaror qabul qilishga tayyorlash.

Tarbiyaviy ishlarning vazifalari

Ma'naviy-axloqiy tarbiya

O'quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlar, vatanparvarlik, insonparvarlik, halollik va mas'uliyat hissini shakllantirish.

Ijtimoiy moslashuv

Jamiyatda o'zini tutish qoidalarini egallash, jamoada ishlash, muloqot madaniyatini rivojlantirish.

Mehnat va kasbiy tarbiya

Mehnatga ijobiy munosabatni shakllantirish, kasbga yo'naltirish, oddiy mehnat ko'nikmalarini rivojlantirish.

Huquqiy tarbiya

O'quvchilarning huquq va majburiyatlarini anglashiga ko'maklashish, qonunlarga hurmat ruhida tarbiyalash.

Sog'lom turmush tarzini shakllantirish

Jismoniy faollik, gigiyena, sog'lom ovqatlanish ko'nikmalarini rivojlantirish.
Tarbiyaviy ishlarning shakl va metodlari

Tarbiyaviy ishlar quyidagi shakllarda olib boriladi:

tarbiyaviy soatlar;
suhbat va munozaralar;
ijodiy to'garaklar;
sport va madaniy tadbirlar;
mehnat faoliyati.

Metodlar: ragʻbatlantirish, namuna koʻrsatish, oʻyin texnologiyalari, muammoli vaziyatlar yaratish.

Tarbiyachining ixtisoslashtirilgan maktab-internatdagi oʻrni

Tarbiyachi oʻquvchining kundalik hayotini tashkil etuvchi asosiy pedagogik shaxs hisoblanadi. U oʻquvchilarning psixologik holatini kuzatadi, individual yondashuvni amalga oshiradi va tarbiyaviy jarayonni muvofiqlashtiradi. Tarbiyachining kasbiy kompetensiyasi tarbiyaviy ishlar samaradorligini belgilovchi muhim omildir.

Ota-onalar (vasiylar) bilan hamkorlik

Tarbiyaviy ishlar samaradorligi ota-onalar bilan uzviy hamkorlikka bogʻliq. Uchrashuvlar, maslahatlar va birgalikdagi tadbirlar orqali oʻquvchining rivojlanishi taʼminlanadi.

Tarbiyaviy ishlarni monitoring qilish va baholash

Monitoring jarayonida kuzatish, suhbat, anketa va tahlil metodlari qoʻllaniladi. Natijalar asosida tarbiyaviy ishlar rejasi takomillashtiriladi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda ilmiy adabiyotlar tahlili, pedagogik kuzatish, suhbat va taqqoslash metodlaridan foydalanildi. Shaxsga yoʻnaltirilgan va tizimli yondashuv asos qilib olindi.

Tadqiqot natijalari va muhokama

Natijalar shuni koʻrsatdiki, tizimli va rejalashtirilgan tarbiyaviy ishlar oʻquvchilarning ijtimoiy moslashuvi va mustaqilligini oshiradi.

XULOSA

Ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarida tarbiyaviy ishlar taʼlim jarayonining ajralmas va muhim tarkibiy qismi boʻlib, u oʻquvchilarning shaxs sifatida har tomonlama kamol topishini taʼminlashga xizmat qiladi. Tadqiqot jarayonida tarbiyaviy ishlarning asosiy maqsadi — oʻquvchilarda ijtimoiy moslashuv, mustaqil hayotga tayyorgarlik, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat, axloqiy, estetik va huquqiy madaniyatni shakllantirish ekanligi aniqlandi.

Shuningdek, tarbiyaviy ishlarning vazifalari o'quvchilarning yosh va psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olgan holda individual yondashuvni ta'minlash, jamoada ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish, ijtimoiy faollikni oshirish, sog'lom turmush tarziga rioya qilishga o'rgatish hamda kasbiy yo'naltirish orqali ularning kelajakdagi hayotiy rejalari va mustaqil faoliyatiga zamin yaratishdan iboratdir.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, tarbiyaviy ishlar samaradorligi pedagogik jamoaning hamkorligi, tarbiyaviy jarayonning tizimliliigi, innovatsion yondashuvlar, psixologik-pedagogik shart-sharoitlarning to'g'ri tashkil etilishi hamda oila va jamiyat bilan uzviy aloqada olib borilishiga bevosita bog'liqdir. Xulosa qilib aytganda, ixtisoslashtirilgan maktab-internatlarida tarbiyaviy ishlarni maqsadga muvofiq tashkil etish o'quvchilarning barkamol shaxs bo'lib shakllanishida muhim omil hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirish to'g'risida"gi qarorlari va farmonlari. – Toshkent.
- 2.O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
- Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
- 3.Sh.M. Mirziyoyev. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021.
- 4.Maxmudova D.M. Maxsus pedagogika. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
- 5.Nurmonov A., To'raqulov X. Tarbiyaviy ishlar metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018.
- 6.Po'latov S., Qodirova N. Ijtimoiy-pedagogik faoliyat asoslari. – Toshkent: Fan, 2020.
- 7.Zunnunov A. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Sharq, 2017.
- 8.UNESCO. Inclusive Education and Boarding Schools. – Paris, 2019.
- 9.Vygotskiy L.S. Pedagogicheskaya psixologiya. – Moskva: Pedagogika, 2005.